

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

21 päivänä tammikuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Tislattujen alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen suojaaminen — Asetus (EY) N:o 110/2008 — 16 artiklan b alakohta — Mielleyhtymä — Suomessa valmistettu omenasta tislattu väkevä alkoholijuoma, jota markkinoidaan nimityksellä Verlados — Suojattu maantieteellinen merkintä Calvados

Asiassa C-75/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka markkinaoikeus on esittänyt 13.2.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.2.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Viiniverla Oy

vastaan

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešić (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja S. Ghiandoni,
 - Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato M. Russo,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään P. Aalto, I. Galindo Martín ja B. Eggers,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 (EUVL L 39, s. 16) 16 artiklan b alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Suomen oikeuden mukaan perustettu yhtiö Viiniverla Oy (jäljempänä Viiniverla) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (jäljempänä Valvira) ja jossa on kyse Valviran 18.11.2013 tekemästä päätöksestä kieltää Viiniverlaa luovuttamasta markkinoille Verlados-nimistä juomaa 1.2.2014 alkaen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 110/2008 johdanto-osan 2 ja 14 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Tislattujen alkoholijuomien ala on tärkeä [Euroopan unionin] kuluttajille, tuottajille ja maatalousalalle. Tislattuihin alkoholijuomiin sovellettavilla toimenpiteillä olisi pyrittävä parantamaan kuluttajansuojaa, estämään vilpilliset käytänteet ja edistämään markkinoiden avoimuutta ja tervettä kilpailua. – –

– –

(14) Koska maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20 päivänä maaliskuuta 2006 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 510/2006 [(EUVL L 93, s. 12), sellaisena kuin se on muutettuna 20.11.2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1791/2006 (EUVL L 363, s. 1)] ei sovelleta tislattuihin alkoholijuomiin, niiden maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevista säännöistä olisi säädettävä tässä asetuksessa. Olisi laadittava rekisteri maantieteellisistä merkinnöistä, jotka osoittavat tislattujen alkoholijuomien olevan peräisin tietyltä maan alueelta tai tietyltä seudulta taikka paikkakunnalta tuolla alueella, jos tislattujen alkoholijuomien tunnettu laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään.”
- 4 Asetuksen N:o 110/2008 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin [unionissa] kaupan pidettäviin tislattuihin alkoholijuomiin riippumatta siitä, onko ne tuotettu [unionissa] vai kolmansissa maissa, ja [unionissa] vientiin valmistettaviin tislattuihin alkoholijuomiin. – –
- 5 Asetuksen N:o 110/2008 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Maantieteelliset merkinnät”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovellettaessa ’maantieteellisellä merkinnällä’ tarkoitetaan merkintää, joka osoittaa tislattujen alkoholijuomien olevan peräisin tietyltä maan alueelta tai tietyltä seudulta taikka paikkakunnalta tuolla alueella, jos kyseisen tislattujen alkoholijuomien laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut maantieteelliset merkinnät on rekisteröity liitteeseen III.

3. Liitteeseen III rekisteröidyistä maantieteellisistä merkinnöistä ei voi tulla yleisnimiä.

Nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei voi rekisteröidä liitteeseen III.

Nimitys, josta on tullut yleisnimi, tarkoittaa tislattun alkoholijuoman nimeä, joka on muuttunut tislattun alkoholijuoman yleisnimeksi [unionissa] siitä huolimatta, että se liittyy siihen paikkakuntaan tai alueeseen, jossa tuotetta alun perin tuotettiin tai pidettiin kaupan.

4. Tislattujen alkoholijuomien, joilla on liitteeseen III rekisteröity maantieteellinen merkintä, on oltava kaikkien 17 artiklan 1 kohdassa säädetyn teknisen asiakirjan eritelmien mukaisia.”

- 6 Mainitun asetuksen 16 artiklassa, jonka otsikko on ”Maantieteellisten merkintöjen suoja”, säädetään seuraavaa:

”Rajoittamatta 10 artiklan soveltamista liitteessä III rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät on suojattu

--

- b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä, vaikka tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai vaikka maantieteellinen merkintä on käännetty tai siihen on liitetty sellainen ilmaisu kuin ’kaltainen’, ’tyyppinen’, ’tyylinen’, ’tapaan valmistettu’, ’makuinen’ tai muu vastaava ilmaisu;

--”

- 7 Asetuksen N:o 110/2008 liitteessä III, jonka otsikko on ”Maantieteelliset merkinnät”, mainitaan, että ”Calvados” on merkitty tuoteluokkaan 10, ”Omena- tai päärynäsiideristä tislattut väkevät alkoholijuomat”, alkuperämaana Ranska.

Suomen oikeus

- 8 Alkoholilain (1143/1994) 43 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuoman valmistaja ja maahantuoja vastaavat kulutukseen luovuttamansa alkoholijuoman laadusta ja koostumuksesta sekä siitä, että tuote ja sen päällysmarkinnat ja muu esittely ovat siitä annettujen säännösten ja määräysten mukaisia.
- 9 Alkoholilain 49 §:n 2 momentin mukaan Valvira voi kieltää alkoholijuoman luovuttamisen markkinoille tai korvauksetta velvoittaa poistamaan alkoholijuoman markkinoilta muun muassa silloin, jos tuote tai sen esittely ovat siitä annettujen säännösten ja määräysten vastaisia.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 Verlaan (Suomi) sijoittautunut Viiniverla on vuodesta 2001 alkaen valmistanut ja markkinoinut Verlados-nimistä omenasta tislattua alkoholijuomaa.
- 11 Euroopan komissio pyysi 23.11.2012 Suomen viranomaisilta selvitystä nimityksen Verlados käytöstä saatuaan kantelun, joka koski ranskalaisen maantieteellisen merkinnän Calvados väitettyä väärinkäyttöä.
- 12 Suomen viranomaiset totesivat 31.1.2013 päivätyssä vastauksessaan, että Verlados-niminen juoma on paikallinen tuote, jonka nimi viittaa suoraan sen valmistuspaikkaan Verlan kylään ja Verlan viinitilaan. Ne totesivat myös, että nimityksen Verlados osalta ainoastaan viimeinen tavu on yhdenmukainen nimityksen Calvados kanssa, mikä ei ole riittävää unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kannalta, jossa katsotaan, että ”miellelyhtymä” edellyttää ainakin kahta samaa tavua.

- 13 Komissio lähetti 6.3.2012 Suomen viranomaisille lisätietoja koskevan pyynnön. Komissio katsoi kyseisessä pyynnössä asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan nojalla, ettei nimitys Verlados ollut sallittu, ja ilmoitti Suomen tasavallalle aikovansa aloittaa tämän osalta rikkomisesta johtuvan menettelyn, mikäli tämä ei noudattaisi kyseistä tulkintaa. Komission mukaan nimityksen Verlados päätte ”ados” riittää luomaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetun miellelyhtymän nimitykseen Calvados.
- 14 Tämän johdosta Valvira teki alkoholilain 49 §:n 2 momentin nojalla päätöksen, jolla Viiniverlaa kiellettiin luovuttamasta Verlados-nimistä juomaa markkinoille 1.2.2014 alkaen.
- 15 Viiniverla saattoi markkinaoikeuden käsiteltäväksi hakemuksen, jossa vaaditaan kyseisen päätöksen kumoamista. Se väitti markkinaoikeudessa, että nimityksen Verlados käytöllä ei väärinkäytetä tai jäljitellä Calvados-tuotetta taikka luoda siihen miellelyhtymää eikä se näin ollen ole ristiriidassa maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevan unionin oikeuden kanssa.
- 16 Koska markkinaoikeus katsoi, ettei unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sisällä kaikkia seikkoja, joita se katsoo tarvitsevan käsiteltäväkseen saatetun oikeusriidan ratkaisemiseksi, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1. Onko arvioitaessa [asetuksen N:o 110/2008] 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun miellelyhtymän syntymistä käytettävä perusteena tavanomaisesti valistunutta, kohtuullisen tarkkaavaista ja huolellista keskivertokuluttajaa?
2. Arvioitaessa kansallisesti nimityksellä Verlados markkinoitavan omenasta tislatus väkevän alkoholijuoman mainitun nimityksen käytön kieltämistä maantieteellisen merkinnän Calvados suojaamiseksi, mitä merkitystä seuraavilla seikoilla on asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun miellelyhtymän käsitteen tulkinassa ja mainitun asetuksen soveltamisessa:
- a. nimityksen Verlados alkuosa Verla on suomalainen kylä, jonka nimen suomalainen kuluttaja saattaa tunnistaa;
 - b. nimityksen Verlados alkuosa Verla viittaa Verlados-tuotteen valmistajaan Viiniverla Oy:öön;
 - c. Verlados on Verlan kylässä valmistettu paikallinen tuote, jota on myyty keskimäärin pari sataa litraa vuodessa tilan omassa ravintolassa ja lisäksi rajoitetusti tilauksesta alkoholilaissa tarkoitetussa valtion omistamassa alkoholiyhtiössä;
 - d. sanoissa Verlados ja Calvados on vain yksi yhteinen tavu (dos) kolmesta tavusta, mutta toisaalta sanojen viimeiset neljä kirjainta (ados) eli puolet kummankin sanan kaikista kirjaimista ovat samoja?
3. Jos asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun miellelyhtymän katsotaan syntyvän, voidaanko nimityksen Verlados käyttö kuitenkin oikeuttaa jonkin edellä mainitun tai muun seikan perusteella, kuten sen seikan perusteella, ettei ainakaan suomalaiselle kuluttajalle voi syntyä sellaista käsitystä, että Verlados-tuote olisi valmistettu Ranskassa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tulkittava siten, että voidakseen määrittää, onko kysymyksessä kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”mielleyhtymä”, sen on käytettävä perusteena sitä, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja mieltää asian.
- 18 Ranskan hallitus ehdottaa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, kun taas Italian hallitus ja komissio ovat sitä mieltä, ettei perusteena ole tarpeen käyttää ”kuluttajan” käsitettä. Italian hallitus korostaa tässä yhteydessä, että ”mielleyhtymä” voi olla kysymyksessä jopa silloin, kun yleisön keskuudessa ei ole mitään sekaannusvaaraa, kun taas komissio katsoo, että mielleyhtymän toteaminen on objektiivinen toimi, joka perustuu ainoastaan kyseessä olevien nimitysten tutkimiseen.
- 19 Asetuksen N:o 110/2008 15 artiklan 1 kohdan mukaan ilmaisulla ”maantieteellinen merkintä” tarkoitetaan merkintää, joka osoittaa tislatus alkoholijuoman olevan peräisin tietyltä maan alueelta tai tietyltä seudulta taikka paikkakunnalta tuolla alueella, jos kyseisen tislatus alkoholijuoman laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään.
- 20 Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa maantieteellisiä merkintöjä suojataan ”mielleyhtymiltä”, ”vaikka tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai vaikka maantieteellinen merkintä on käännetty tai siihen on liitetty sellainen ilmaisu kuin ’kaltainen’, ’tyyppinen’, ’tyylinen’, ’tapaan valmistettu’, ’makuinen’ tai muu vastaava ilmaisu”.
- 21 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ”mielleyhtymän” käsite kattaa tapauksen, jossa tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun sisältyy suojatun nimityksen osa siten, että kuluttajalle syntyy tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen nimitys (ks. asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan osalta tuomio *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 56 kohta; ks. myös maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14.7.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1) 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan osalta tuomio *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, 25 kohta ja tuomio *komissio v. Saksa*, C-132/05, EU:C:2008:117, 44 kohta).
- 22 Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa ei tosin viitata nimenomaisesti ”kuluttajan” käsitteeseen. Tämän tuomion edellä olevassa kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että unionin tuomioistuin on katsonut, että todetakseen, että kysymyksessä on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”mielleyhtymä”, kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava sen lisäksi, että suojatun nimityksen osa sisältyy kyseessä olevan tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun, että kuluttajalle syntyy tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on kyseinen nimitys. Kansallisen tuomioistuimen on siis olennaisilta osin käytettävä perusteena sitä, miten kuluttajan oletetaan suhtautuvan kyseessä olevan tuotteen nimeämiseksi käytettyyn ilmaisuun, ja olennaista on se, että kuluttaja yhdistää mainitun ilmaisun ja suojatun nimityksen toisiinsa.
- 23 Tässä yhteydessä on huomautettava, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklassa maantieteellisille merkinnöille annettua suojaa on tulkittava niin, että otetaan huomioon niiden rekisteröinnin tavoite eli – kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleesta ilmenee – sen osoittaminen, että tislatus alkoholijuomat ovat peräisin tietyltä alueelta, jos näiden juomien laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla tähän maantieteelliseen alkuperään (tuomio *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 47 kohta).

- 24 Lisäksi asetuksessa N:o 110/2008 säädetyllä tislattujen alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen rekisteröimistä koskevalla järjestelmällä pyritään – kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa huomautetaan – paitsi estämään vilpilliset käytänteet ja edistämään markkinoiden avoimuutta ja tervettä kilpailua myös parantamaan kuluttajansuojaa.
- 25 Tätä nykyä vakiintuneesta kuluttajansuojaa koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseisellä alalla on pääsääntöisesti otettava huomioon tavanomaisesti valistuneen ja kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan oletetut odotukset (ks. mm. tuomio Mars, C-470/93, EU:C:1995:224, 24 kohta; tuomio Gut Springenheide ja Tusky, C-210/96, EU:C:1998:369, 31 kohta; tuomio Estée Lauder, C-220/98, EU:C:2000:8, 30 kohta; tuomio Lidl Belgium, C-356/04, EU:C:2006:585, 78 kohta; tuomio Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, 61 kohta; tuomio Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, 47 kohta ja tuomio Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, 36 kohta).
- 26 Tällaista perustetta, joka perustuu suhteellisuusperiaatteeseen (ks. vastaavasti tuomio Estée Lauder, C-220/98, EU:C:2000:8, 28 kohta), on sovellettava myös sen arvioimiseksi, voiko tuotteen nimeämiseksi käytetty ilmaisu synnyttää asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun miellelyhtymän suojattuun nimitykseen.
- 27 Lisäksi epäilyistä, joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt siitä, mitä merkitystä asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun ”miellelyhtymän” käsitettä arvioitaessa on sillä, että nimityksellä Verlados viitataan pääasiassa kyseessä olevan tuotteen valmistuspaikkaan, jonka suomalainen kuluttaja sen mukaan tuntee, on huomautettava, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa suojataan kyseisen asetuksen liitteessä III rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät ”miellelyhtymiltä” koko unionin alueella. Kun otetaan kuitenkin huomioon tarve varmistaa mainittujen maantieteellisten merkintöjen tehokas ja yhtenäinen suojaaminen kyseisellä alueella, on Italian hallituksen ja komission tavoin katsottava, että ”kuluttajan” käsitteellä, johon tämän tuomion 21 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä viitataan, tarkoitetaan eurooppalaista kuluttajaa eikä pelkästään sen jäsenvaltion kuluttajaa, jossa tuote, joka synnyttää miellelyhtymän suojattuun maantieteelliseen merkintään, on valmistettu.
- 28 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että voidakseen määrittää, onko kysymyksessä kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”miellelyhtymä”, kansallisen tuomioistuimen on käytettävä perusteena sitä, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja mieltää asian, ja kyseisellä kuluttajan käsitteellä on ymmärrettävä tarkoitettavan eurooppalaista kuluttajaa eikä pelkästään sen jäsenvaltion kuluttajaa, jossa tuote, joka synnyttää miellelyhtymän suojattuun maantieteelliseen merkintään, on valmistettu.

Toinen kysymys

- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele toisella kysymyksellään, onko asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa tulkittava siten, että voidakseen arvioida, synnyttääkö nimitys Verlados kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ”miellelyhtymän” suojattuun maantieteelliseen merkintään Calvados vastaavien tuotteiden osalta, sen on otettava huomioon sen lisäksi, kuinka paljon kyseiset nimitykset muistuttavat lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan, sellaisten seikkojen olemassaolo, jotka viittaavat siihen, että nimityksen Verlados käyttäminen ei ole omiaan johtamaan suomalaista kuluttajaa harhaan.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele erityisesti sitä, mikä merkitys on annettava ensinnäkin sille seikalle, että nimityksen Verlados alkuosa Verla on suomalainen kylä, jonka nimen suomalainen kuluttaja saattaa tunnistaa; toiseksi sille seikalle, että osa Verla viittaa Verlados-nimisen juoman valmistajaan Viiniverlaan; kolmanneksi sille seikalle, että kyseinen juoma on paikallinen tuote,

jota valmistetaan ja myydään rajoitetusti; ja neljänneksi sille seikalle, että sanoissa Verlados ja Calvados on vain yksi yhteinen tavu kun taas kummankin sanan viimeiset neljä kirjainta eli puolet kaikista niiden kirjaimista ovat samoja.

- 31 Aluksi on huomautettava, että juuri ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, synnyttääkö omenasta tislatusa väkevästä alkoholijuomasta käytetty nimitys Verlados asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun ”mielleyhtymän” suojattuun maantieteelliseen merkintään Calvados. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tarvittaessa tehdä täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta päätöksenteossa (ks. vastaavasti tuomio Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, 60 kohta ja vastaavasti tuomio Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 49 kohta).
- 32 Kuten tämän tuomion 21 kohdasta ilmenee, voidakseen arvioida, onko kysymyksessä asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitettu ”mielleyhtymä”, kansallisen tuomioistuimen on tarkastettava, syntyykö kuluttajalle nimityksen Verlados yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on suojattu maantieteellinen merkintä eli merkintä Calvados, josta on kyse pääasiassa.
- 33 Unionin tuomioistuin on todennut tästä, että on perusteltua katsoa, että kyse on mielleyhtymästä suojattuun nimitykseen, kun ulkomuodoltaan vastaavien tuotteiden myyntinimikkeet muistuttavat lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan (ks. vastaavasti tuomio Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, 27 kohta; tuomio komissio v. Saksa, C-132/05, EU:C:2008:117, 46 kohta ja tuomio Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 57 kohta).
- 34 Unionin tuomioistuin on katsonut, että tällainen toisiaan muistuttaminen on ilmeistä silloin, kun kyseessä olevan tuotteen nimeämiseksi käytetty sana päättyy kahteen samaan tavuun kuin suojattu nimitys ja kun siinä on saman verran tavuja kuin suojatussa nimityksessä (ks. vastaavasti tuomio Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, 27 kohta).
- 35 Unionin tuomioistuin on myös korostanut, että tarvittaessa on otettava huomioon erikielisten ilmaisujen ”merkityssisällön läheisyys”, koska tällainen merkityssisältöjen läheisyys ja tämän tuomion 33 kohdassa tarkoitettu lausuntatavan ja ulkoasun toisiaan muistuttaminen ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttajalle syntyy mielikuva tuotteesta, jonka maantieteellinen merkintä on suojattu, sellaisen vastaavan tuotteen yhteydessä, josta käytetään riidanalaista nimitystä (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Saksa, C-132/05, EU:C:2008:117, 47 ja 48 kohta).
- 36 Unionin tuomioistuin on lisäksi katsonut, että maantieteellisen merkinnän tai tällaista merkintää vastaavan ilmaisun ja sen käännöksen sisältävän tavaramerkin rekisteröiminen tislatuille alkoholijuomille, jotka eivät ole tämän merkinnän edellyttämien eritelmien mukaisia, aiheuttaa asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitetun mielleyhtymän (tuomio Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 58 kohta).
- 37 Tässä tapauksessa on korostettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on kiistatonta, että nimitystä Verlados käytetään Suomessa niitä tuotteita vastaavissa tuotteissa, joilla on suojattu maantieteellinen merkintä Calvados, että kyseisillä tuotteilla on yhteisiä objektiivisia ominaisuuksia ja että niitä nautitaan kohdeyleisön näkökulmasta pitkälti samanlaisissa tilanteissa.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen osalta, muistuttavatko nimitykset Verlados ja Calvados lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan, otettava huomioon se, että ne kumpikin sisältävät kahdeksan kirjainta, joista neljä viimeistä ovat samoja, ja saman määrän tavuja ja että niissä on sama loppuosa ”dos”, jonka johdosta ne muistuttavat lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan kiistattomasti toisiaan.

- 39 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan huomioon myös mahdolliset seikat, jotka voivat osoittaa, ettei se, että kaksi nimitystä muistuttavat lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan, johdu sattumasta (ks. vastaavasti tuomio *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, 28 kohta).
- 40 Ranskan hallitus väittää tässä yhteydessä, että Verlados-tuotteesta käytettiin alun perin nimeä Verla ja loppuosa ”dos” lisättiin vasta myöhemmin sen jälkeen, kun Calvadosin tuonti Suomeen oli kasvanut merkittävästi vuoden 1990 ja vuoden 2001 välillä. Ranskan hallitus on lisäksi korostanut, ettei tavulla ”dos” ole erityistä merkitystä suomen kielessä. Tällaiset seikat, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava, voivat olla indisioita, joiden nojalla on mahdollista katsoa, ettei tämän tuomion 38 kohdassa tarkoitettu nimitysten toisiaan muistuttaminen johdu sattumasta.
- 41 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen luettelemista seikoista on katsottava kaikkien kirjallisia huomautuksia jättäneiden osapuolten tavoin, ettei kyseisillä seikoilla ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko kysymyksessä asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa tarkoitettu ”mielleyhtymä”.
- 42 Ensimmäiseksi on todettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen korostavan, että nimitys Verlados viittaa yhtäältä kyseistä juomaa valmistavan Viiniverlan nimeen ja toisaalta Verlan kylään, jonka suomalainen kuluttaja tuntee, joten kyseinen nimitys ei ole kyseisen tuomioistuimen mukaan omiaan johtamaan tätä harhaan.
- 43 Tässä yhteydessä on riittävää huomauttaa aluksi, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan mukaan ”mielleyhtymä” voi syntyä, vaikka tuotteen oikea alkuperä on ilmoitettu (ks. vastaavasti tuomio *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 59 kohta).
- 44 Tämän jälkeen on täsmennettävä, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdassa suojataan kyseisen asetuksen liitteessä III rekisteröidyt maantieteelliset nimitykset ”mielleyhtymiltä” koko unionin alueella. Tämän tuomion 27 kohdassa on tässä yhteydessä huomautettu, että ”kuluttajan” käsitteellä, johon tämän tuomion 21 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä viitataan, tarkoitetaan eurooppalaista kuluttajaa eikä pelkästään sen jäsenvaltion kuluttajaa, jossa tuote, joka synnyttää mielleyhtymän suojattuun maantieteelliseen merkintään, on valmistettu.
- 45 Lopuksi on todettava, että oikeuskäytännössä on jo katsottu, että kysymyksessä voi olla ”mielleyhtymä”, vaikka asianomaisten tuotteiden välillä ei ole mitään sekaannusvaaraa (tuomio *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, 26 kohta ja tuomio komissio v. Saksa, C-132/05, EU:C:2008:117, 45 kohta), koska keskeistä on etenkin se, ettei yleisölle luoda tuotteen alkuperää koskevaa mielleyhtymää ja ettei toimija saa oikeudetonta hyötyä suojatun maantieteellisen merkinnän maineesta (ks. vastaavasti tuomio *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 46 kohta).
- 46 Toiseksi on todettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen korostavan sitä, että Verlados-niminen juoma on Verlan kylässä valmistettu paikallinen tuote, jota myydään ainoastaan paikallisesti ja rajoitetuissa määrin ja jota voidaan lisäksi hankkia tilauksesta alkoholilaisissa tarkoitettusta valtion omistamasta alkoholiyhtiöstä.
- 47 Riippumatta siitä, että Ranskan hallitus – joka on esittänyt asiakirjoja, jotka osoittavat, että Verlados-niminen juoma on saatavilla myös muissa jäsenvaltioissa sijaitseville kuluttajille etämyynnin kautta – on riitauttanut kyseisen seikan, tässä yhteydessä on riittävää todeta, että mainittu seikka on joka tapauksessa merkityksetön, koska asetusta N:o 110/2008 sovelletaan sen 1 artiklan 2 kohdan mukaan kaikkiin unionissa kaupan pidettäviin tislattuihin alkoholijuomiin.
- 48 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että voidakseen arvioida, synnyttääkö nimitys Verlados kyseisessä säännöksessä tarkoitettun ”mielleyhtymän” suojattuun maantieteelliseen merkintään

Calvados vastaavien tuotteiden osalta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon se, kuinka paljon kyseiset nimitykset muistuttavat lausuntatavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan, ja mahdolliset seikat, jotka voivat osoittaa, ettei tällainen toisiaan muistuttaminen johdu sattumasta, tarkistaakseen, syntyykö tavanomaisen valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle eurooppalaiselle keskivertokuluttajalle tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tuotteesta, jolla on suojattu maantieteellinen merkintä.

Kolmas kysymys

- 49 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa tulkittava siten, että sellaisen nimityksen käyttö, jonka katsotaan synnyttävän kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ”mielleyhtymän” saman asetuksen liitteessä III mainittuun maantieteelliseen merkintään, voidaan kuitenkin sallia toisessa kysymyksessä mainittujen seikkojen nojalla tai silloin, kun asianomaisten tuotteiden välillä ei ole sekaannusvaaraa.
- 50 Kuten asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan sanamuodosta seuraa, ”rajoittamatta 10 artiklan [joka sisältää myyntinimitysten ja maantieteellisten merkintöjen käyttöä koskevat erityiset säännöt] soveltamista liitteessä III rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät on suojattu – – b) – – mielleyhtymiltä – –”. Tällaisten pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa sovellettavien erityisten sääntöjen puuttuessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei näin ollen voi, kun se toteaa, että kysymyksessä on mainitussa säännöksessä tarkoitettu ”mielleyhtymä”, sallia nimitystä Verlados toisessa kysymyksessä mainittujen seikkojen nojalla.
- 51 Kuten tämän tuomion 45 kohdassa on lisäksi huomautettu, kysymyksessä voi olla ”mielleyhtymä”, vaikka asianomaisten tuotteiden välillä ei ole mitään sekaannusvaaraa.
- 52 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että sellaisen nimityksen käyttöä, jonka katsotaan synnyttävän kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ”mielleyhtymän” saman asetuksen liitteessä III mainittuun maantieteelliseen merkintään, ei voida sallia edes sekaannusvaaran puuttuessa.

Oikeudenkäyntikulut

- 53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että voidakseen määrittää, onko kysymyksessä kyseisessä säännöksessä tarkoitettu ”mielleyhtymä”, kansallisen tuomioistuimen on käytettävä perusteena sitä, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja mieltää asian, ja kyseisellä kuluttajan käsitteellä on ymmärrettävä tarkoitettavan eurooppalaista kuluttajaa eikä pelkästään sen jäsenvaltion kuluttajaa, jossa tuote, joka synnyttää mielleyhtymän suojattuun maantieteelliseen merkintään, on valmistettu.**

- 2) Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että voidakseen arvioida, synnyttääkö nimitys Verlados kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ”mielleyhtymän” suojattuun maantieteelliseen merkintään Calvados vastaavien tuotteiden osalta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon se, kuinka paljon kyseiset nimitykset muistuttavat lausuntavaltaan ja ulkoasultaan toisiaan, ja mahdolliset seikat, jotka voivat osoittaa, ettei tällainen toisiaan muistuttaminen johdu sattumasta, tarkistaakseen, syntyykö tavanomaisen valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle eurooppalaiselle keskivertokuluttajalle tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tuotteesta, jolla on suojattu maantieteellinen merkintä.
- 3) Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että sellaisen nimityksen käyttöä, jonka katsotaan synnyttävän kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ”mielleyhtymän” saman asetuksen liitteessä III mainittuun maantieteelliseen merkintään, ei voida sallia edes sekaannusvaaran puuttuessa.

Allekirjoitukset